

MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA

2019

#memòriaCTESC

Consell de Treball,
Econòmic i Social
de Catalunya

FACTORS ESTRATÈGICS

R+D+I
Infraestructures
Sostenibilitat

ECONOMIA I MERCAT DE TREBALL

CONDICIONS DE VIDA

Economia i mercat de treball

PIB, preus
i costos laborals

1,9%
Creixement
real

Preus, costos i productivitat	
IPC	0,9%
Costos laborals unitaris reals	1,0%
Productivitat del treball	-0,5%

Demanda	
Demanda interna	1,6%
▲ consum de les famílies	0,9%
▲ formació bruta de capital	3,0%
▲ consum públic	2,4%
Sector exterior	0,5 pp
Oferta	
Indústria	-0,3%
Construcció	2,3%
Serveis	2,7%
Agricultura	-3,1%

0,6%
del total d'empreses a
Catalunya

1,38%
de la població ocupada
a Catalunya

□ **Nombre d'empreses:**

- ▼ nombre empreses de l'economia social en alta a la SS:
 - ▼ societats cooperatives (-19,6%)
 - ▼ societats laborals (-7,9%)

□ **Ocupació:**

- ▼ ocupació en les cooperatives (-10,8%)
- ▲ ocupació societats laborals (+15,6%)

**Resultat de la regularització
de moltes cooperatives**
(sector carni principalment)

6è any

de creixement
de la població
ocupada

	Variació valor absolut (%)	Taxa (%)	Variació de la taxa (pp)
En edat de treballar	+1,2	-	-
Activa	+1,7	78,4	+0,4
Ocupada	+2,3	69,7	+0,7
- treball a temps parcial	+5,8	14,4	+0,5
- temporal	+1,7	21,7	-0,3
Aturada	-2,6	11,1	-0,5

Més del 40,0%
de forma involuntària

Més del 40,0% fa més d'un
any que busca feina i vora
el 25,0% fa 2 anys o més
que es troben a l'atur

Polítiques d'ocupació

Polítiques actives	▲ pressupost definitiu de la política de despesa de foment de l'ocupació de la Generalitat	911,2 M€	+ 11,6%
	▼ import atorgat pel SOC	301,8 M€	- 9%
Polítiques passives	▲ nombre de persones beneficiàries	240.229	+ 4,4%
	▲ despesa en prestacions d'atur	2.890,7 M€	+10,3%
	▲ indicador de cobertura	67,8%	+5 pp

Conflictivitat laboral

▲ vagues	37 més
▲ persones treballadores	17,3%
▼ jornades no treballades	3,9%

Solució extrajudicial de conflictes, EROS i empreses concursades

▲ expedients tramitats pel TLC	12,1%
▲ conciliacions individuals	7,1%
▼ conciliacions col·lectives	-6,6%
▲ mediacions	14,8%
▼ EROs	47,7%
▲ empreses concursades	7,5%

Obligatorietat, amb caràcter general,
de les persones afiliades al RETA
de tenir cobertes les contingències professionals

Sinistralitat laboral

+0,2%
accidents
laborals

	Total	Var. %	Var. absoluta
Accidents laborals			
▼ en jornada laboral sense baixa	121.930	-4,5	-5.787
▲ en jornada laboral amb baixa	99.657	+5,3	+5.022
▲ <i>in itinere</i>	20.892	+6,4	+1.249
Malalties professionals registrades			
▲ malalties	1.607	+1,8	+28
Incapacitats de treball per contingències professionals			
▲ nombre (mitjana mensual)	10.676	+4,2	429
▲ durada (en dies)	37,5	+4,7	1,7

CONSIDERACIONS

Creixement

- El suport de l'administració i el diàleg social seran claus de cara a superar la situació de la pandèmia de la COVID-19.
- Les administracions haurien de prioritzar els esforços per **donar suport a l'activitat productiva i al conjunt de la societat**, deixant en un segon plànol, si escau, altres qüestions com ara l'estabilitat pressupostària.

Política econòmica i pressupostària (1/2)

- A curt termini, cal **garantir els ajuts per paliar la pèrdua de rendes** per aquella part de la població que s'ha vist sotmesa a expedient temporals de reducció d'ocupació, i les rendes d'autònoms que han vist afectada la seva activitat econòmica com a conseqüència de les mesures restrictives per fer front a la pandèmia.
- Cal **mantenir i reforçar els compromisos de despesa del sector públic** en un context on la resiliència de la demanda interna serà fonamental per assentar la recuperació de l'activitat econòmica.
- El govern, amb la participació dels agents socials, hauria d'elaborar un **pla d'inversions d'àmbit català** que pugui aprofitar aquests recursos europeus i orientar-los cap a la transformació del model productiu.

CONSIDERACIONS

- Per atendre els efectes de la COVID-19 l'Administració pública ha de disposar de recursos suficients
 - Per tal de garantir la redistribució de l'esforç fiscal, a nivell de Catalunya i de l'Estat, caldrà **combatre la fuga de capital, el frau fiscal, i el blanqueig de diners**, cosa que genera inequitat fiscal i una injustícia en les càrregues tributàries.
 - Augmentar els recursos i també reforçar la cooperació entre l'Agència Tributària estatal, l'**Agència Tributària de Catalunya** i les administracions tributàries de les comunitats autònomes, per millorar l'eficàcia en la lluita contra el frau i l'economia submergida.
 - El govern central ha d'abordar la **reforma del model de finançament autonòmic**, de la qual ha de sortir un nou model de finançament per a Catalunya que reforci la seva autonomia financera, que compleixi el principi d'ordinalitat.
 - El repartiment dels fons per **compensar la despesa extraordinària en salut i en l'àmbit social** hauria d'haver-se basat estrictament en variables relacionades amb l'impacte de la pandèmia i que per tant no té perquè coincidir amb el criteri de repartiment del model de finançament autonòmic.

CONSIDERACIONS

Sector públic

- Cal un pacte per garantir la qualitat, eficàcia i eficiència de l'Administració pública
 - Que aposti per que els serveis públics s'estableixin en base a criteris d'eficàcia i qualitat. Per aquest motiu cal un finançament escaient. Per això, és bàsic disposar d'un **mapa de competències de les diferents administracions** per tal de reclamar el finançament necessari i per garantir una adequada gestió.
 - Cal una gestió de qualitat del seu principal recurs, les persones treballadores, que obliga a repensar també el seu model de selecció de personal. Convé, a més, una forta opció per la **digitalització en les administracions públiques** per tal d'adaptar-les a la realitat actual i apropar-les a la ciutadania.

CONSIDERACIONS

- Tenir en compte l'informe del CTESC sobre el **treball autònom col·lectiu** en el procés d'elaboració de la Llei catalana de l'economia social i solidària.
- Suport a les entitat dels **serveis a les persones**.
- Compliment del mandat de la Llei 5/2020 de revisar el marc legal regulador de les **formes de gestió no contractuals** en matèria de prestació de serveis socials.
- Suport al **cooperativisme agrari** i apostar per la digitalització del sector, així com orientar-lo cap a la sostenibilitat i l'economia circular.
- ▲ suport públic a l'ocupació en els **centres especials de treball** i les **empreses d'inserció**.

Polítiques d'ocupació

- Les polítiques d'ocupació, ara més que mai, tenen una **rellevància estratègica**.
- Cal **reforçar el SOC** amb més recursos, nous procediments i la seva funció pública en la intermediació, l'orientació i l'acompanyament individualitzat. Cal promoure marcs de concertació territorial, programes transversals i l'atenció als col·lectius més desfavorits.

CONSIDERACIONS

Relacions laborals

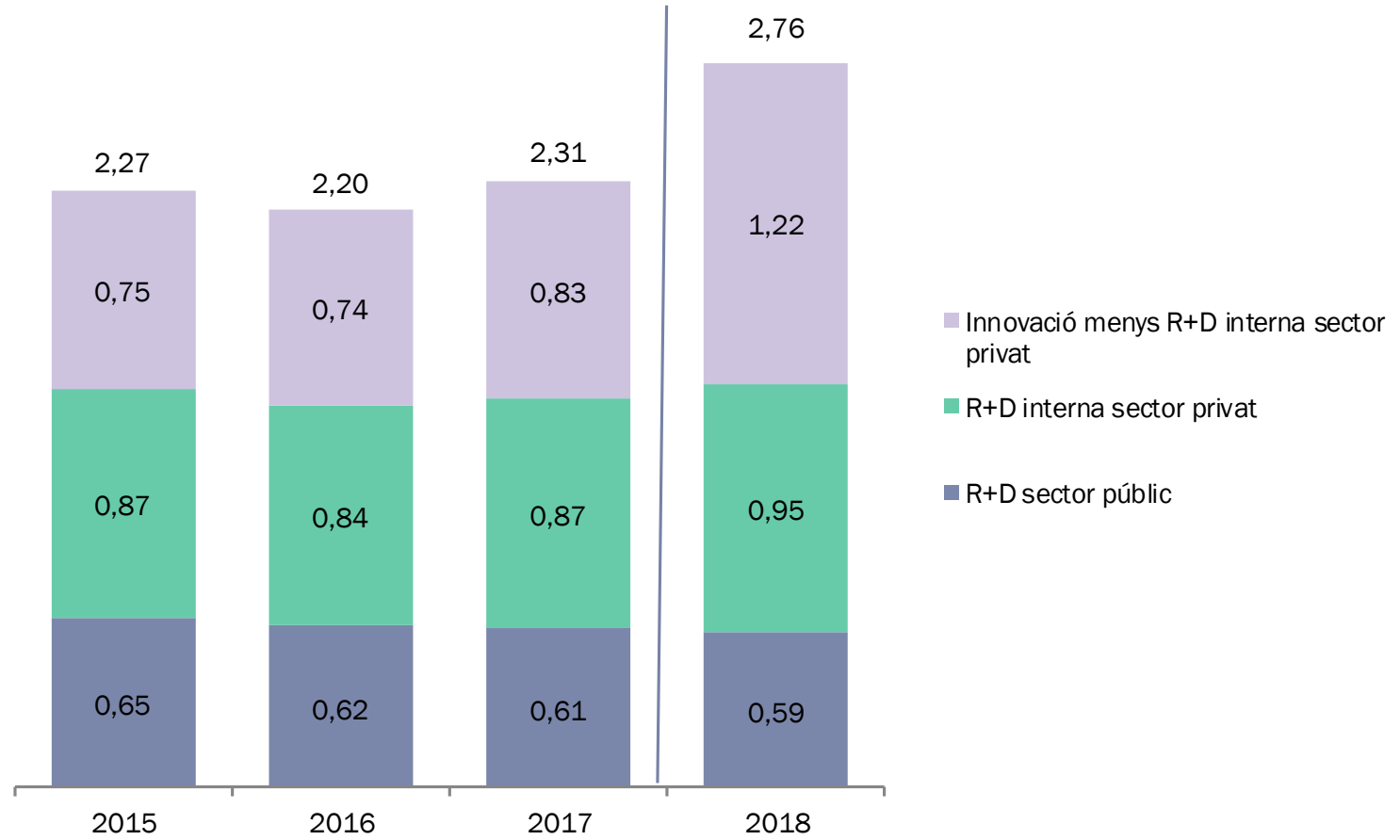
- El **diàleg i la concertació social** són els eixos d'unes relacions laborals basades en l'acord i la participació de les organitzacions empresarials i sindicals més representatives
- Cal destinar més recursos per al desenvolupament del **mapa de la negociació col·lectiva**.
- Cal potenciar els **mecanismes de flexibilitat i adaptació interns**, en detriment dels ajustos d'ocupació.
- És necessari dur a terme un **procés de concertació social efectiva** que doni les millors solucions possibles a la gestió de la crisi actual.

CONSIDERACIONS

Sinistralitat laboral

- Cal intensificar les actuacions per prevenir i reduir l'**accidentalitat laboral i viària** a l'entorn laboral, així com les malalties professionals.
- La **incidència de la COVID-19**:
 - En l'entorn del treball ha generat un increment sense precedents de l'**accidentalitat**. Les mesures preventives aplicades han estat múltiples i, sens dubte, s'hauran de mantenir, revisar i ampliar.
 - Ha afectat especialment el sector del serveis, especialment aquelles **activitats amb contacte directe amb el públic** (sanitàries, sociosanitàries o les reconegudes com activitats essencials, entre d'altres). Cal una planificació més exhaustiva en l'activitat preventiva, en els serveis i en tot l'entorn laboral, i garantir una dotació adient dels equips de prevenció necessaris.
 - El **teletreball** ha emergit com una bona opció si s'acompanya de les mesures preventives adients. Caldrà fer atenció a l'avaluació de riscos i la prevenció de riscos psicològics i ergonòmics, així com preveure aspectes relacionats amb la cibernètica, la desconexió digital i la protecció de dades. Cal potenciar la informació i la formació de les persones que l'utilitzin.
 - Ha generat un **gran malestar psicològic** en moltes persones treballadores. Cal estar amatents a les seqüeles i els riscos psicològics que se'n derivin.

R+D+I

Unitats: percentatges sobre el PIB. Font: elaboració a partir de l'INE. Nota: la dada del 2018 sobre innovació no és comparable a la dels anys anteriors per un canvi metodològic en el seu càlcul.

Despesa en R+D+I sobre el PIB

- Pròrroga pressupostària tant a l'Estat com a la Generalitat

- Inversió liquidada l'any 2018
 - ▼ Estat, decrement centrat en infraestructures terrestres
 - ▲ Generalitat, increment centrat en el ferrocarril

- Ús de les infraestructures
 - ▲ passatgers en tots els modes, especialment en els casos de ports i aeroports
 - ▲ transport de mercaderies a ports i aeroports

Sostenibilitat ambiental

- Evolució d'alguns dels indicadors ambientals, Catalunya 2019

EN POSITIU

▲ oferta d'aigua	≈ 58 hectòmetres cúbics (m ³)
▼ consum d'aigua (serveis)	≈ 1.353 l/hab. i dia
▲ conreus ecològics	16,3% terres agràries
▲ aqüicultura	≈ 6 milions de kg (6% del consum)
▲ despesa ambiental	1,3% del PIB industrial
▼ consum de materials	6,8 tones/persona
▲ capacitat energètica renovable	≈ el 34%

EN NEGATIU

▼ qualitat de l'aire	superació límits NO ₂ , PM ₁₀ i O ₃
▼ pesca	≈ 103 milions de kg (19,5% del consum)
▲ residus	≈ 13 milions de tones en total
▼ electricitat renovable	16% del total
▲ emissions de gasos amb efecte d'hivernacle	≈ 45 milions de tones de CO ₂

CONSIDERACIONS

R+D+I

- Cal insistir en continuar l'**esforç en R+D+I** per aproximar-se als registres de la UE, sobretot el sector privat
- El sector privat hauria de fer una major utilització del finançament de la R+D procedent de la UE i hauria d'augmentar la seva col·laboració científica i tecnològica amb els centres universitaris.
- Caldria promoure més les activitats de serveis d'alta tecnologia i, en particular, les de telecomunicacions, atesa la seva importància estratègica.

Societat digital

- La pandèmia de la COVID-19 ha posat de manifest la necessitat de disposar de mitjans digitals a les llars i a les empreses per dur a terme una vida personal i laboral adequada a cada situació. Per això l'Administració ha de vetllar per aquelles famílies i empreses que no disposin **d'equipament suficient en tecnologies de la informació i comunicació**
- De cara a una futura regulació del teletreball i altres qüestions relacionades amb la transformació digital, cal situar els drets i la ciutadania digital en primer terme.

CONSIDERACIONS

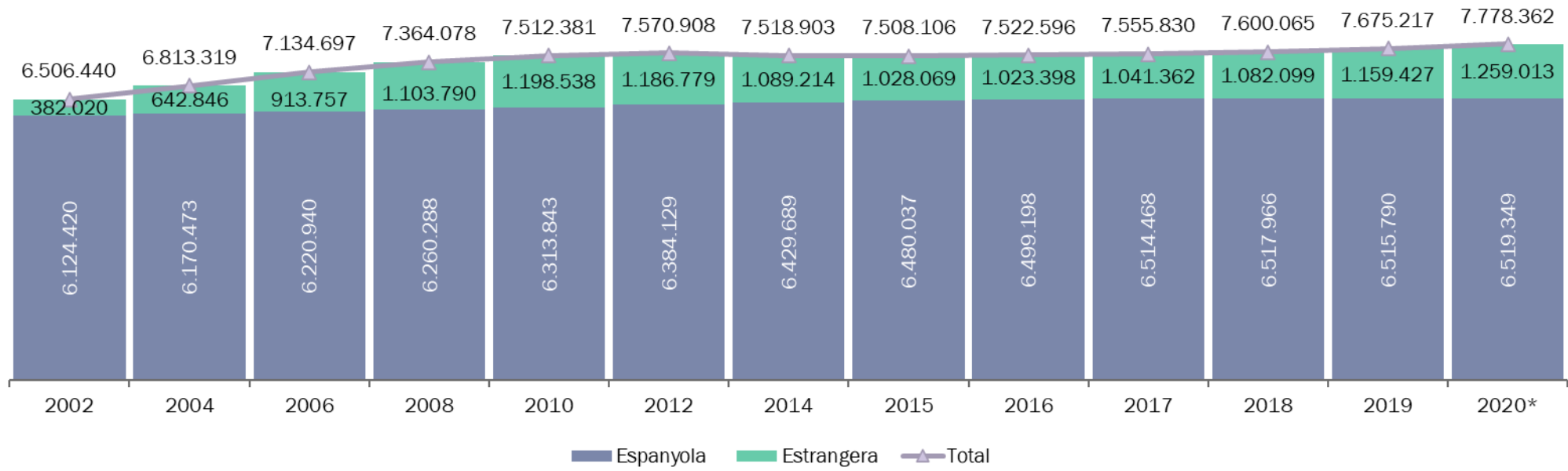
Infraestructures

- La no aprovació dels **pressupostos** l'any 2019 no ajuda a concretar infraestructures àmpliament demandades pel territori.
- Caldrà estar alerta a la liberalització d'una part del **sector ferroviari** l'any 2020 i com afecta això, tant a l'ús, com a la inversió en infraestructura.
- Les restriccions de desplaçaments motivades per la **Covid-19** i els canvis en la mobilitat que imposa la pandèmia tindran un impacte important en la mobilitat a curt termini. Caldrà veure, però, en quina mesura els canvis en la mobilitat que se'n deriven es tradueixen en canvis a llarg termini.

Sostenibilitat ambiental

- Els **agents socials** són essencials per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 de l'ONU
- La Covid-19 avisa:
 - Per millorar la sostenibilitat del **sistema alimentari**, cal mantenir la capacitat d'obtenir i produir aliments
 - Per reduir els **riscos de zoonosis**, els hàbitats naturals i la biodiversitat s'han de conservar
- Cal centrar-se en les fonts de **contaminació** per reduir-la i fomentar mesures basades en la protecció de la natura i dels ecosistemes
- Es necessita un model nou de producció d'**energia** renovable i electrificació que impulsi la formació, l'ocupació i redueixi els costos empresarials
- Per reduir les **emissions**, la descarbonització del subministrament d'energia i del transport és clau

▲ 1,3%
població, creix
lleugerament per
5è any
consecutiu

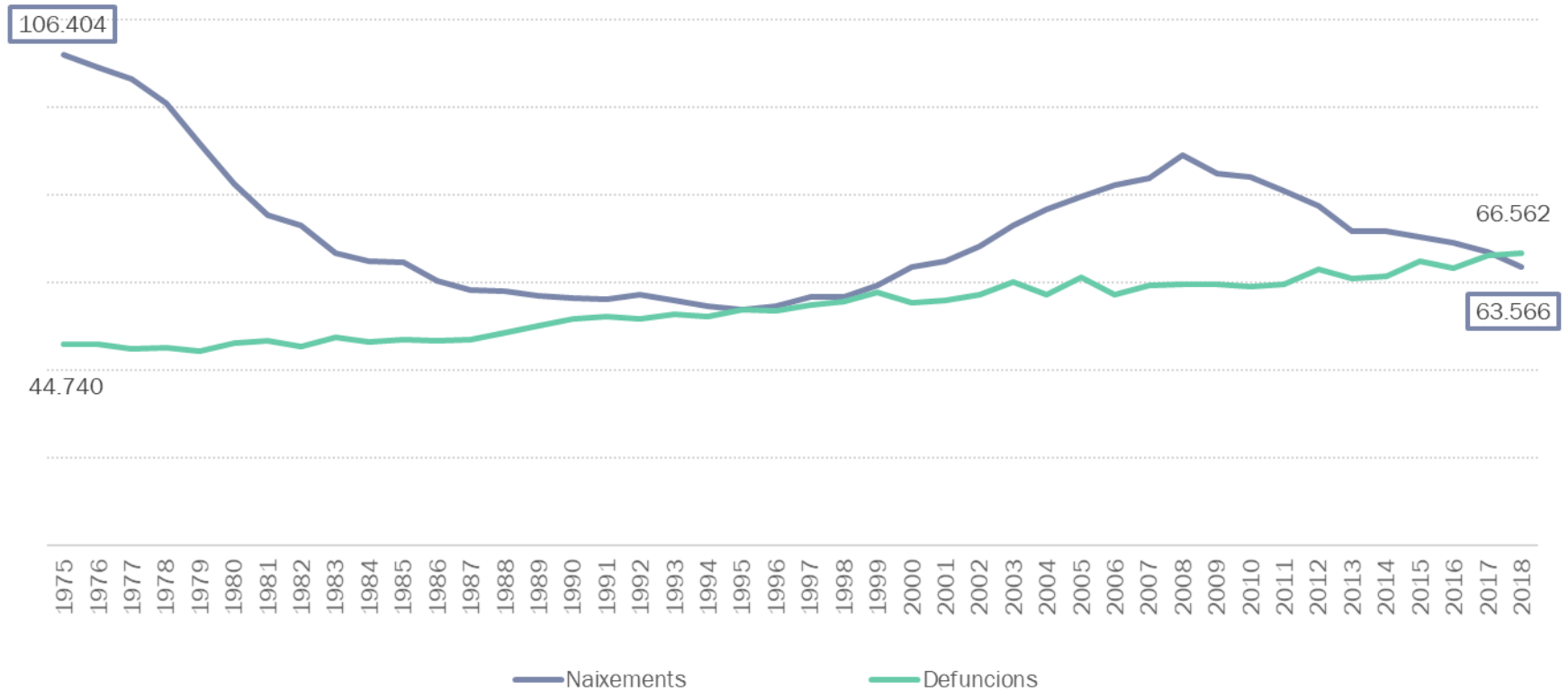

Unitats: nombres absoluts a 1 de gener de cadascun dels anys. Les dades del 2020 són provisionals

Evolució de la població resident a Catalunya. Catalunya 2002-2020

Per primera vegada el creixement vegetatiu és negatiu

Demografia

	ECV2019	ECV2018-2019 (pp)	ECV2009-2019 (pp)
S80/S20	5,4	+0,2	-0,2
AROPE	23,6%	-1,1	+0,9
Risc de pobresa	19,5%	-1,8	-0,4
Risc de pobresa < 16	31,1%	+3,1	+0,4
Risc de pobresa ≥ 65	12,2%	-7,0	-7,7
Privació material severa	5,7%	-0,8	+2,6
Intensitat treball molt baixa	8,3%	+2,5	+2,7

□ Situació del sistema de protecció social

- Millora la relació entre afiliacions i pensions contributives per 6è any consecutiu (2019:1,99), així com la taxa de cobertura de les pensions amb les cotitzacions (passa de 86,8% a 87,6% entre 2017 i 2018)
- El 2019 és el segon any complet d'implementació de la renda garantida de ciutadania (RGC):
 - ▲ el nombre d'expedients de 28.572 a 32.167 entre 2018 i 2019
 - ▲ la despesa de 240,5 M€ a 267,5 M€ entre 2018 i 2019
 - ▼ la quantia mitjana: de 745,2€ a 725€ entre 2017 i 2018
 - Es constata un nombre elevat de denegacions (la majoria per superació ingressos)
- SCAAD: augmenten tant prestacions com persones beneficiàries des del 2016

80,5%
de la població
valora
positivament
el seu estat de
salut

- **Indicadors globalment positius (2018), però...**
 - Hi ha un gradient socioeconòmic en salut des de la infància
 - Els hàbits i estils de vida no milloren en els últims anys
 - L'esperança de vida en bona salut (EBVS) empitjora (2016-2017)
 - Les causes de mortalitat susceptibles de ser evitades a través de la prevenció i la promoció de la salut augmenten
- **Recursos (2017 i 2018)**
 - Millora progressivament la dotació de personal mèdic i d'infermeria a l'atenció primària, però les ràtios d'infermeria estan per sota de la UE-28 i l'OCDE
 - Taxa de llits hospitalaris: per sota de la UE-28 i l'OCDE
 - Taxa d'unitats de cures crítiques: a la banda mitjana de la UE-28
 - Taxa de llits socio-sanitaris: ▼ per 10è any consecutiu però ▲ l'atenció ambulatoria (sobretot PADES)
- ▲ **activitat (2018 i 2019)**
 - Atenció hospitalària, atenció socio-sanitària, salut mental amb internament i trasplantaments
- ▲ **llistes d'espera (desembre 2018-desembre 2019)**
 - De procediments quirúrgics, proves diagnòstiques i primeres visites de consultes externes

Per primer cop
en 10 anys,
creix la taxa
d'abandonament
escolar prematur

EVOLUCIONEN POSITIVAMENT

▲ persones que es formen en el sistema educatiu i universitari

▲ professorat dels ensenyaments de règim general

Milloren els indicadors de rendiment

▲ taxa de cobertura de beques, ajuts i dotació a l'educació obligatòria i infantil

S'assoleixen amb escreix els objectius de l'Estratègia Europa 2020 sobre educació superior i infantil

NO EVOLUCIONEN POSITIVAMENT

▼ taxa de cobertura de beques, ajuts i dotació a l'educació secundària postobligatòria i a l'educació universitària

No s'assoleixen els objectius del Pla per a la reducció del fracàs escolar relatius a l'assoliment de les competències bàsiques

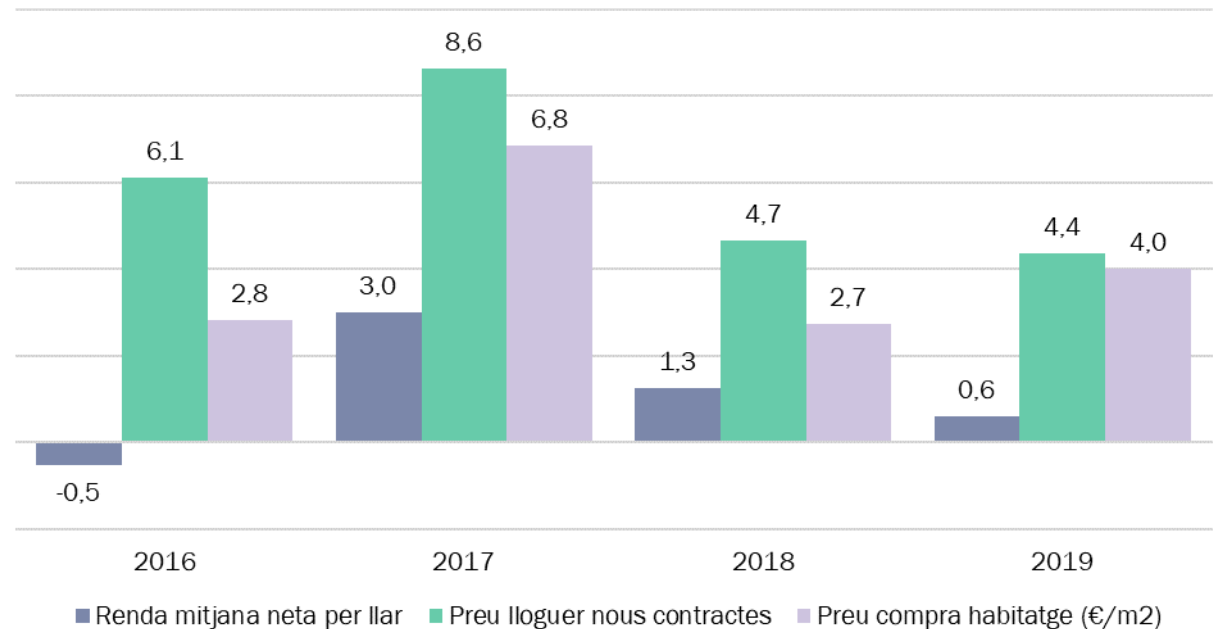
▲ taxa d'abandonament escolar prematur a Catalunya: passa del 17,0% al 19,0% el 2019

□ La despesa pública en educació és el 3,67% del PIB

▲ les dificultats d'accés als nous contractes de lloguer i a la compra d'un habitatge

□ La despesa de la política d'habitatge

- S'intensifica en la promoció d'habitatges de protecció oficial (9,7M€ més)
- Però disminueix en els ajuts per mantenir i evitar la pèrdua de l'habitatge (21,5M€ menys)

- Tot apunta a una nova baixada de la **natalitat** com a conseqüència dels efectes de la crisi provocada pel COVID-19. Cal impulsar mesures per revertir aquesta situació.
- Cal tenir en compte l'**envelliment poblacional** i la situació residencial de les persones de 65 anys i més atès que determinarà les situacions de dependència, els serveis socials, assistencials i sanitaris que requeriran en el futur.

CONSIDERACIONS

CONSIDERACIONS

Protecció i inclusió social

- Un any més, preocupa especialment el risc elevat de pobresa infantil (31,1%), la qual, a més, augmenta respecte de l'any anterior.
- La **Covid-19** pot fer augmentar les desigualtats econòmiques i socials i arrossegar a l'exclusió social a les persones més vulnerables.
- Es valora positivament l'**ingrés mínim vital** (IMV) com un avenç per eradicar les formes més severes de pobresa, tot i que caldria reforçar temporalment aquesta prestació en els casos de les persones vulnerables com a conseqüència de la Covid-19.
- Cal articular l'encaix entre l'IMV i l'RGCC a Catalunya i evitar la complexitat en la seva gestió.
- La quantia de l'IMV resulta limitada i això afecta especialment aquelles comunitats autònomes amb un cost de la vida comparativament elevat. Es pot prendre en consideració la possibilitat de complementar les quanties de la prestació estatal a través de l'RGCC.
- Es recomana l'actualització de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC), que roman congelat des del 2010.

CONSIDERACIONS

Salut

- Dissenyar, implementar i avaluar accions específiques orientades a garantir la **igualtat en salut**
- Reforçar les polítiques de **promoció i prevenció** de la salut, així com la salut pública i d'orientació comunitària
- Accelerar la implementació del model català d'**atenció integrada** social i sanitària centrada en la persona
- Reduir de manera estructural les **l·listes d'espera** per evitar que les millores siguin merament conjunturals
- Millorar la ràtio de **personal d'infermeria** fins a aproximar-se a la mitjana de la UE
- **COVID-19 (1):**
 - Consensuar un **gran pacte per la salut** amb l'objectiu de dur a terme les reformes necessàries per garantir l'adequació i sostenibilitat del sistema sanitari
 - Augmentar la **dotació pressupostària** del sistema sanitari en particular i de les polítiques de salut en general
 - Dotar de més recursos i autonomia resolutiva l'**atenció primària**

CONSIDERACIONS

Salut

- **COVID-19** (i 2):
 - Millorar el sistema de **vigilància epidemiològica** i la seva capacitat de resposta
 - Proveir-se de **reserves estratègiques de material** sanitari per a emergències sanitàries
 - Definir en l'àmbit europeu i internacional unes **regles de joc** respecte de
 - a) la distribució de les capacitats de fabricació
 - b) la resposta solidària en cas de necessitat
 - Incrementar el nombre d'**UCI**
 - Garantir l'atenció sanitària en les **residències** de persones grans i amb discapacitat
 - Articular un **pla d'atenció en salut mental** per atendre els impactes psicològics de la COVID-19 en els i les professionals sanitaris i la població
 - Garantir l'atenció dels i les **pacients amb simptomatologia compatible amb la malaltia per COVID-19 que no remet**
 - Millorar les **condicions laborals** del personal sanitari (seguretat, conciliació, salari, temporalitat, etc.)
 - Adequar els **perfils dels i les professionals** sanitaris (formació i funcions) a les necessitats actuals i futures

CONSIDERACIONS

Educació

- Mantenen la vigència:
 - ▼ segregació escolar
 - Continuar el desenvolupament de la Llei 10/2015, de formació i qualificació professional
 - ▼ biaix per sexe en els indicadors
 - ▲ despesa pública
- S'intensifiquen el 2019:
 - Preocupació per l' ▲ de la taxa d'abandonament escolar prematur
 - Perill de pèrdua d'equitat per la manca d'assoliment de competències i de progressió educativa

- El CTESC aposta per un nou **Pacte nacional per a l'educació 2030**
- **EIXOS:**

CONSIDERACIONS

Professorat i personal d'administració i serveis

- ▲ i diversificació de les plantilles
- Seguretat i salut laboral
- Formació obligatòria competències digitals

Competència digital

- Accés i condicions d'ús de dispositius digitals
- Competència digital per a tota la població

Aprentatge al llarg de la vida - Excel·lència

- Aprentatge i avaluació competencial
- Foment de les competències STEM i les relacionals, emocionals i socials
- Transferència de coneixement i innovació
- Cooperació entre el sistema educatiu i l'universitari

Aprentatge al llarg de la vida - Equitat

- ▲ política de beques i ajuts
- Continuitat educativa de l'alumnat de secundària
- Continuitat dels aprenentatges amb alternança centre/empresa
- Compensar la pèrdua d'aprenentatges i de socialització pel tancament de centres

MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA

2019

#memòriaCTESC

Consell de Treball,
Econòmic i Social
de Catalunya